

Eduskunta/Sosiaali- ja terveysvaliokunta

stv@eduskunta.fi

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunta 30.11.2022 / HE 312/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

ASIA Lausunto HE:stä 312/2022 vp eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

LAUSUNNON ANTAJA: Kehitysvammaliitto ry.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia. Lakiin tehtäisiin sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen rakenneuudistuksen edellyttämät välttämättömät muutokset, jotta palveluiden jatkuvuus voitaisiin turvata sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille.

Kehitysvammaliitto kannattaa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamista hallituksen esityksen mukaisesti, jotta erityispalvelujen jatkuvuus voidaan turvata siirryttäessä hyvinvointialueille.

Kehitysvammaliitto kannattaa ehdotuksia:

- 1) Kehitysvammalakiin lisättäisiin säädös, joka mahdollistaa kuntien ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön erityishuoltona järjestettävän vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-aikaisen toiminnan järjestämisessä ja tuottamisessa.

2§:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jossa säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta toimia yksilöllisen hoidon ja huolenpidon, käytännössä aamu- ja iltapäivätoiminnan tai loma-ajan toiminnan palveluntuottajana. Hyvinvointialue voisi hankkia kunnalta koulua käyvien vammaisten lasten yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa, jota voitaisiin tarvittaessa järjestää koulun tiloissa hyödyntäen koulunkäyntiavustajien työpanosta. Palvelua ei tarvitsisi kilpailuttaa eikä kunnalta edellytettäisi palvelun yhtiöittämistä.

Kehitysvammaliitto kannattaa esitettyjä muutoksia ja näkee ensiarvoisen tärkeänä, että esityksessä asiakkaiden oikeudet säilyisivät ennallaan. Kehitysvammaliitto korostaa, että vammaisen lapsen aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää aina lapsen edun ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

- 2) Kehitysvammalakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa tahdosta riippumattoman erityishuollon tuottamisen kehitysvammapsykiatrian osastoilla sekä välttämättömien rajoitustoimenpiteiden käyttämisen näillä osastoilla.

Esitetty sääntely mahdollistaa ko. palveluiden tuottamisen terveydenhuoltolain mukaisella kehitysvammapsykiatrian osastolla taikka vastaavassa yksityisessä toimintayksikössä, jossa on laissa edellytetty riittävä asiantuntemus.

Tarve sääntelyyn on erityisesti HUS:n tuottaessa toimintaa jatkossa. Eteva kuntayhtymän vaativien palvelujen siirtämistä HUS-yhtymään on valmisteltu Etevan alueen kuntien ja HUSin yhteistyönä KEPA-Uusimaa –hankkeessa parin vuoden ajan ja tämän vuoden aikana kaikki Uudenmaan ja Kanta- ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueet ovat tehneet asiasta päätökset, jossa ne puoltavat näiden palvelujen keskittämistä ja siirtämistä HUS-yhtymään.

Kehitysvammaliitto kannattaa säädöksen lisäämistä, jotta palvelujen jatkuvuus saadaan turvattua hyvinvointialueiden aloittaessa 1.1.2023.

- 3) Sote-uudistuksen tultua voimaan hyvinvointialueilla ei ole erityishuollon johtoryhmää. Erityishuollon järjestämiseksi hyvinvointialueilla on kuitenkin oltava vastaava ryhmä. Kehitysvammalakea muutettaisiin tältä osin vastaamaan vammaispalvelulainsäädännön uudistuksessa ehdotettua.

Kehitysvammaliitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan erityishuollon yksilöllistä järjestämistä varten hyvinvointialueella on oltava vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä ja erikseen päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä. Tämä parantaa asiakkaiden oikeusturvaa. Terminologisesti asiantuntijaryhmien nimet voivat mennä sekaisin eli niitä voisi vielä selkeyttää lakiesityksessä. 33§:ää tulee vielä tarkentaa asiantuntijaryhmien roolien osalta.

Pääpiirteissään esitetty muutos on kuitenkin kannatettava.

- 4) Kehitysvammaliitto pitää tärkeänä, että tuleva vammaispalvelulaki valmistellaan huolella ja lakiuudistus ei heikennä vammaisten ihmisten asemaa, jotka näitä palveluja välttämättä tarvitsevat arjessaan ja ollakseen yhdenvertaisia muiden kansalaisten kanssa.

Kehitysvammaliitto jätti sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallisen lausunnon HE:stä 191/2022 vp, jossa se esitti välttämättömät korjausvaatimuksensa hallituksen 191/2022 vp esitykseen.

Nyt esitetyillä muutoksilla kehitysvammalakiin, luodaan mahdollisuus palvelujen jatkuvuudelle siirryttäessä hyvinvointialueille 1.1.2023. Nyt tehty ratkaisu mahdollistaa tulevan vammaispalvelulain huolellisen jatkovalmistelun, jotta tulevasta vammaispalvelusta saadaan toimiva, vammaisten ihmisten välttämättömiä tarpeita ja oikeuksia turvaava sekä YK:n vammaissopimuksen mukaisten periaatteiden mukainen uusi laki.

Kehitysvammaliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja on käytettävissä vammaispalvelulain jatkovalmistelussa.

Espoossa 29.11.2022

Kehitysvammaliitto ry.

Susanna Hintsala
toiminnanjohtaja